

Delmål 5: Miljö- och klimatarbete på Gotland rankas topp tio i landet ●

Region Gotland sjönk något i tidskriften Miljöaktuells årliga ranking över svenska kommuners miljöarbete, från plats 53 till plats 70.

Under de senaste åren har Gotlands ranking varierat. Rankingens kriterier och poäng har ändrats något mellan åren, medan miljöarbetet i Region Gotland har haft samma fokusområden sedan 2008. Kommuner som ofta ligger i topp är större tätortskommuner. När Gotland jämförs med liknande kommuner i rankingen, det vill säga turism- och besöksnäringkommuner, kom Gotland på andra plats 2014 och på första plats 2013.

Nedan beskrivs några av de aktiviteter som genomförts under 2014 indelade efter miljöprogrammets fyra fokusområden: kunskap och utbildning, energi, vatten samt livsmiljö.

KUNSKAP OCH UTBILDNING

Fairtrade

"Gotland Fairtrade Island" är ett samarbete mellan regionen och andra organisationer. Syftet är att informationen om och utbudet av etiskt producerade varor ska öka i hela lokalsamhället. I oktober genomförde Fairtrade sin årliga "fikakampanj". På Gotland deltog många arbetsplatser och butiker/caféer. På Café Solrosen på Wisbygymnasiet fick eleverna provsmaka olika kaffemärken medan LO informerade om vad Fairtrade står för och om hur man själv kan handla rättvist. I november hölls en ambassadörsutbildning med många deltagare. Ideella

ambassadörer är viktiga för att sprida engagemanget för Fairtrade-märkningen. Det sker genom sociala medier och olika aktiviteter. Under 2014 fick samarbetet på Gotland sitt diplom förnyat.

Ekokommunpriset

Öja skola tilldelades 2014 års ekokommunpris för sitt engagemang i det lokala samarbetsprojektet "Rädda Burgsviken". Skolan har visat både hur miljöförändringar i närmiljön kan användas i undervisningen och hur skolan kan vara aktiv i ett projekt som engagerar stora delar av lokalsamhället.

Grön flagg

Grön flagg, ett miljödiplom från "Håll Sverige Rent", är ett stöd till arbetet med hållbarhet i skola och förskola. Antalet förskolor och skolor med Grön flagg har minskat under senare år. 2006 hade drygt fyra av tio gotländska skolor Grön flagg, men 2014 knappt en av tio.

Lokal naturvård

Under 2014 startade tre nya LONA-projekt (lokal naturvård), två inom hållbar fiskeförvaltning och ett för att röja och tillgängliggöra tätortsnära natur i Visbyområdet. Målen för projekten är antingen kunskap och information, naturvård eller ökat friluftsliv. LONA-ansökan 2014 om totalt 728 tkr i statligt stöd (50 procent), beviljades i juni. En ny LONA-ansökan om 1 149 tkr för fyra nya projekt 2015-2018 lämnades in till länsstyrelsen i november.

Sex av de projekt som startade 2010-2013 pågår ännu. Fem olika naturvårdsprojekt, dels inom regionen, dels inom ideella föreningar, slutfördes under 2014.

Inom Region Gotland har LONA-projektet "Naturvärdeskartan" gett handläggarna inom bygglov, plan och miljö ett nytt verktyg vid planering och tillståndsbedömningar. Resultatet är en enklare handläggning där tidsåtgången bedöms ha halverats. Samtidigt har bedömningar som rör naturvärden fått förbättrad kvalitet och rättsäkerhet.

ENERGI

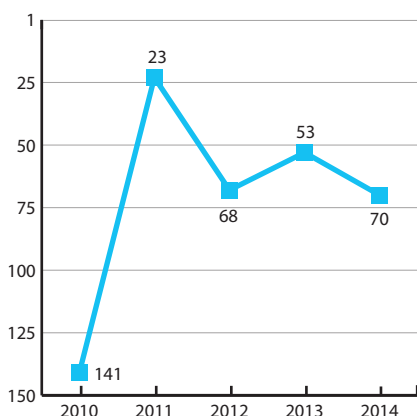
Under 2014 har en ny energiplan, Energi 2020, antagits av regionfullmäktige.

Biogas

Under året har regionens interna projekt för införande av biogas på Gotland pågått. Regionens roll som drivande konsument av biogas till fordon har lett till transportupphandlingar med krav på biogas. Biogas är nu drivmedel i stadsbussar, sopbilar, färdtjänsttaxi och i regionens egna biogasbilar. Under 2014 ökade regionens användning av biogas rejält. I regionens egna verksamheter märks satsningen på biogas främst i bilparken. Antalet gasbilar har ökat från sju 2012 till 130 i slutet av 2014. Information om biogassatsningen har genomförts internt inom regionen samt vid publika arrangemang som skördefestivalen på Lövsta, Slite marknad och energiexpo i När.

RANKINGPLACERING 2010-2014

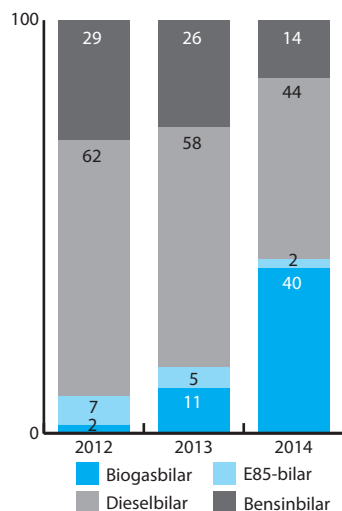
Region Gotland sjönk något i tidskriften Miljöaktuells årliga ranking över svenska kommuners miljöarbete. Rankingens visar inte om Region Gotland når sina egna politiskt beslutade miljömål, men ger en god jämförelse av miljö- och klimatarbetet i kommuner och landsting. Målet är att rankas topp tio i landet.

På väg mot ett
hållbart samhälle

MILJÖFORDONSDIAGNOS 2012-2014

Region Gotlands resultat enligt MiljöfordonSyds miljöfordonsdiagnos för kommunernas egna/leasade personbilar och lätta lastbilar.

Kollektivtrafik, cykling, bilpool och samåkning

Tack vare att stadsbussarna drivs med biogas, har kollektivtrafiken på Gotland en hög andel förnybara drivmedel jämfört med andra transporter på ön. Men resandet med kollektivtrafik är lågt jämfört med riksgenomsnittet. Vår utspridda boendestruktur på Gotland gör det svårt att göra kollektiva resor attraktiva. Ökad cykling som en del av vardagsresorna är politiskt prioriterat, men data för årlig uppföljning av cykelresornas andel saknas. Att aktivt öka användningen av cyklar och elcyklar för regionens tjänsteresor är en av energiplanens åtgärder. Elcyklar finns nu som tjänstefordon. En bilpool testas också inom regionen. Att samåka och på så vis bättre utnyttja kapaciteten i de bilresor som görs är en möjlighet. En förutsättning är att det går lätt att samåka. En samåkningsportal har efterfrågats bland annat inom arbetet med digital agenda för Gotland. En testperiod inleddes därför i slutet av 2014.

Energieffektivare fastigheter

Under 2014 fortsatte fastighetsavdelningens arbete med energioptimering i regionens byggnader i det så kallade EPC-projektet. Projektet omfattar mer krävande åtgärder i regionens fastigheter, då de lätta redan åtgärdats. I de aktuella byggnaderna i projektet har värmebehovet hittills sjunkit med nära 10 kWh per m² bruksarea och år. Lika mycket el har sparats under samma tid.

VATTEN

Regionens projekt "Klart vatten", för bättre standard på enskilda avlopp, var 2014 inne på sitt femte år. Hittills har

alla fastighetsägare med enskilt avlopp i 38 socknar kontaktats. Miljö- och hälsoskyddsnämnden har fattat omkring 2 500 beslut om förbättringsåtgärder. Nämnden får också en allt större del spontanansökningar, vilket tyder på att invånarna tycker att det är viktigt med bra vatten och är beredda att ta ansvar för det.

En reviderad version av "Långsiktig plan för VA-utbyggnad" antogs av regionfullmäktige under året. Planen sträcker sig fram till 2022. Den omfattar investeringar i regionens vatten- och avloppsnät. De närmaste åren uppgår den planerade investeringsnivån till omkring 70 mnkr per år.

Samarbetsprojektet Vatten på Gotland

Under 2014 startade "Vatten på Gotland", ett fyraårigt samarbetsprojekt mellan Länsstyrelsen på Gotland och Region Gotland. Projektet finansieras av Havs- och vattenmyndigheten. Det ska ge ökad samverkan inom ön och på sikt en mer landskapsbaserad förvaltning av grund-, yt- och kustvatten. Två av sju delprojekt drivs av Region Gotland. Det gäller dels ett projekt om ökat lokalt omhändertagande av slam från enskilda avlopp, dels ett projekt om ny tillsynsmodell för borrhade bergsbrunnar för vatten eller bergvärme. Region Gotland samarbetar också med länsstyrelsen i ett projekt som ska ge fördjupad dialog och samråd inför bildandet av vattenskyddsområden. Vid årets slut var fortfarande elva stora vattentäkter av totalt 31 utan skyddsområde. Ramprojektet "Vatten på Gotland" syftar också till att fortsätta den mycket uppskattade dialogen med det gotländska samhället som inleddes under förstudien. I december genomfördes en vattenkonferens med fokus på

öns vattenproblematik. Inbjudna experter från nationella myndigheter deltog.

Samarbetet Östersjöinitiativet och Östersjöveckan under Almedalsveckan

Under 2014 fortsatte också samarbetet inom Östersjöinitiativet, ett nätverk av kommuner längs svenska Östersjökusten. Syftet är att verka för bättre havsmiljö genom lokala samarbeten mellan akademi, kommuner/regioner och nationella myndigheter. Under året genomfördes ett flertal seminarier och workshops. Gotland medverkade tillsammans med övriga parter inom Östersjöinitiativet, exempelvis i den "Östersjöveckan" som Uppsala Universitet arrangerade under Almedalsveckan.

LIVSMILJÖ

Vilken påverkan vår livsstil har på miljön styrs i hög grad av de fysiska förutsättningarna, hur vi använder mark och vatten och var vi väljer att bosätta oss. Gotlands spridda bebyggelse gör ofta kollektiva lösningar svåra, exempelvis för transporter eller avloppsrening.

I juni bestämde regionfullmäktige att Region Gotlands översiktsplan "Bygg Gotland 2010-2025" och ett antal fördjupade översiktsplaner fortfarande är aktuella. Samtidigt antogs den nya, fördjupade översiktsplanen för Fårö.

Ekologiska livsmedel

Genom att köpa in ekologiska livsmedel bidrar Region Gotland till minskad kemikalieanvändning och ökad biologisk mångfald i jordbrukslandskapet. Inköpen av ekologiskt producerade livsmedel blev något högre än föregående år. Region Gotlands mål är 25 procent. Vissa kök når målet, men variationen är stor.

REGION GOTLANDS INKÖP AV EKOLOGISKA LIVSMEDEL 2004-2014, ANDEL AV TOTALA LIVSMEDELSINKÖP, %

Regionens inköp av ekologiska livsmedel ökade med en knapp procentenhet och var 2014 21,8 %. Målet är 25 %.

